

Türk Tıp Tarihi Arkivi

Cilt 4. No. 13. 1939

Ş AN İ Z A D E A T A U L L A H
ELKİTABÜL HAMİS Fİ ZİKRİL EDVİYE

الكتاب الخامس في ذكر الادويه

II

لشانی زاده محمد عطاالله الطیب

28) ماچرونه ماسرون اسپرینوم هلیوزلینوم اسپرینون اسپرینون

الماهی İmparatoryayı berridir yani bir nebatı müstemirredir ki kerefs nevindendir ve yaprakları kerefs yapraklarına müşabih, lâkin büyük ve baharî ve magdanoz taamina benzer taamludurlar. Sakları üç dört karış kadar yükselirler ve dallar verirler ve tepelerinde şemsiye tarzında müctemi ve ufacak ve çepçevre beşer beyaz varaklardan ibaret çiçekler açar ve sonra ikişer ikişer ve büyücek ve müdevversi ve siyah, acı tohumları hasil olurlar. Kökü orta boylu ve kalın ve beyazdır. Bu nebat gölgelik ve sulak ve kayalık ve denize yakın yerlerde biter. : الاقسام المستعملة : kökü ve yaprakları ve ekseriya tohumları kullanılır. طريق الاستعمال : matbuh ve nuku olunur. الخواص : muvakkız ve muhaddiş ve müfettihtir. الفیتور : füturdan olan bevlın ve hayzın ihtibasında ve kuluncu rebhide kullanılır. مقدار الاستعمال : yarım dirhemden bir dirheme kadar 80 dirhem suda nuku ya matbuh olunur.

29) اشمیلاچه Çadır çiçeği nevindendir. Anınla böylece tarif olunur.

30) بلیطو بیلک بلینوم بقله یمانیه اشتیر

الماهی Bir maruf nebatı seneviyedir ki evvelâ iki nevi vardır. Birine ak eştir ve öbürüne kırmızı eştir derler. Ve bunların birbirinin kebir ve sagir neveleri vardır. Kebirleri dörder karış ve sagirleri birer karış kadar yükselirler ve cümlesi sebze makulesindendirler. Lâkin taamları ve gıdaiyetleri güzel olmadıklarından agniya itibar

du grand Ibnî Sina qui fut la scène de tant de désirs et d'exhaltations scientifiques. Il est entouré d'un grillage de bois. On voit deux tombeaux. Nous ne possédons aucun renseignement sur le second. Nous présentons nos remerciements au Docteur E. Hurr qui nous donna l'occasion de publier cette photographie.

REY ŞEHİRİ VE RAZÎ TABİRİ

Dr. A. SÜHEYL ÜNVER

Tarih ile meşğul olanlar Tabran civarında elyevm harabesi mevcut, fakat bundan X asır evvel hastaneleri, ilmî müesseselerile meşhur ve mamur Rey şehrinde doğanlara razî derler. Bizce Reyde doğanlara Razî denmesi haylıca da garib gelir. Bunun hakkında alimlerimizin çok iyi hatırlıyacıkları bir efsane vardır. Bir hükümdarın Rey ve Razi isminde iki oğlu var. Bu zat bir şehir yapıp oğullarından birisinin ismini vermek emelindedir. Fakat bu arada bir ihtilâf çıkmış ve her iki oğul da kendi isimlerinin bu yeni şehre verilmesini istemişlerdir. Nihayet ihtilâf şu suretle hal edilmiştir. Şehir Rey denecek, orada Doğanlara da Razî denecek. Ebu Bekir Razî, Necmeddin Razî... gibi.

Süleymaniye kütüphanesinde reisül'küttab Mustafa efendi kitabları arasında 728 numarada Davud Antaki'nin تذکرۃ اولی الالباب والجامع للمعجب العجائب eserinin en baş temellük sahifesinde (Ş. 1) kütüphane mührile beraber tarihi İbni halkândan çıkarılma Rey ismi ve Razî tabiri hakkında bir kayıt vardır ki Bay Nazmi böyle terceme etmiştir:

— Errazi rânın fethiledir, elifden sonra (za) dır. Yani (Rey) e mensub demektir. Razî deylem biladının meşahirindendir. Sonraki (za) ziyadedir. Netekim Mervli bir adama Mervezi denildiği gibi.

İstanbul kütüphanelerindeki tıb kitaplarının baş ve boş sahife-

lerinde tarih ve tıb tarihini alakadar edecek bu bahislerle meşgul zevat tarafından ilâve olunmuş bir takım kayıtlara tesadüf olunmaktadır ki bunlar içinde hakikaten mühim olanları vardır. Gerek Türkler

(Şekil 1)

ve gerek İranlılar ekseriya kendilerini doğdukları şehirlere izafe etmişlerdir, ve doğdukları şehirlere veçhi izafeleri de şayanı dikkatdir ve bunun da bir takım kaidelere merbut olduğu görülmektedir. Arab büyükleri ise kendilerini mensub oldukları kabile ile anarlar.

LA VILLE DE REY ET LE TERME RAZI

Dr. A. SÜHEYL ÜNVER

On donne le nom de Razi aux natifs de Rey, ville dont les ruines se trouvent aujourd'hui près de Téhéran et fameuses par ses hôpitaux et ses institutions il y a dix siècles. Il nous paraît au premier abord étrange de nommer Razi les natifs de Rey. Il existe sur ce fait une légende bien connue de nos savants orientaux :

Un roi a deux fils nommés Rey et Razi ; il veut bâtir une ville et lui donner le nom d'un de ses enfants ; mais une discussion s'élève entre les deux frères dont chacun veut donner son nom à cette nouvelle ville. La dispute est enfin réglée comme suit : La ville s'appellera Rey, tandis que les personnes qui y naissent seront nommés Razi comme Ebu Bekir Razi (Razès), Nedjmettin Razi etc...

Il existe, à la première page du livre de Davut Antaki nomma تذكرة اولى الاباب والجامع للعجب العجيب qui se trouve au numéro 728 de la bibliothèque de Süleymaniye, parmi les livres de Reissulkuttab Mustafa efendi dont cette page possède le sceau de sa bibliothèque, une inscription concernant le nom de Rey et le terme Razi qui fut prise de l'histoire de Ibni Halkan, traduite par Monsieur Nazmi :

— El Razi... c'est à dire qui signifie appartenant à Rey (رى) Razi est l'une des villes du pays de Deylem, (ديلم) : Le (زا) qui suit est en plus. On dit par exemple (سروزی) à une personne de سرو.

On rencontre, dans les premières pages vides des livres se trouvant dans les bibliothèques d'Istanbul qui intéressent la médecine, des notes ajoutées concernant l'histoire de la médecine, et dont certains possèdent une valeur toute particulière. Les turcs et les persans se nomment la plupart du temps d'après leur ville natale. Les personnages arabes se nomment par contre d'après la tribu à laquelle ils appartiennent.